

Katalogisering och klassificering – hett eller kallt?

Att beskriva litteratur genom att skapa bibliografiska poster och klassificera är en av kärnkompetenserna inom området Biblioteks- och informationsvetenskap. Under åren har det utvecklats ett antal system och sofistikerade regler för hur beskrivningen ska gå till och ett antal klassifikationssystem för att strukturera det samlade vetandet.

Bibliotekskortkatalogen, som bestod av en alfabetisk och en systematisk del, var länge bibliotekets hjärna – i den hittade man sin litteratur på alla upptänkliga sätt via titel, författare, utgivare, årtal, serietitel och undertitel till serietitel. Man hittade också litteratur inom olika ämnesområden via det hierarkiskt uppbyggda klassifikationssystemet.

Katalogen utvecklades. Kortkataloger blev mikrofilmkataloger som blev digitala kataloger. I och med den digitala världen hände något drastiskt, inte bara med katalogen utan framför allt med de dokument den ska beskriva och göra sökbara. Övergången till digitala dokument medförde ett kraftigt ökande behov av återsökning. World Wide Web och sökmotorerna löste problemet med att indexera html-sidor, worddokument, exceldokument, pdf-dokument, etcetera och göra varje ord i texten sökbar. Resultatet känner vi till. Sökning på även relativt snäva begrepp på Google ger tusentals träffar. Ganska snart höjdes röster som pläderade för att förse dokumenten med metadata, dvs. gammal hederlig katalogisering, plus lite annat, såsom länkbeskrivningar och länkrelationer (den semantiska webben).

Uppgiften att katalogisera är under diskussion. Vissa menar att uppgiften minskar i betydelse och andra att den är viktigare än nå-

gonsin. I vilket fall är den under förändring. Den bärande tanken att varje dokument bara ska katalogiseras en gång har drivit utvecklingen mot samkataloger som LIBRIS och utveckling av internationella standarder som Dublin Core och MARC. Library of Congress har i sin rapport "On the record. Report of the Library of Congress working group on the future of bibliographic control", som kom i början av året, tagit ytterligare ett steg på den vägen med sina förslag att arbeta för att utöka samarbetet mellan alla intressenter i värdekedjan – författare, utgivare, bibliotek, distributörer, köpställen, söktjänster, m.fl. – i skapandet och användningen av metadata. Hur kan det som skapas i ett led tas till vara och förädlas i nästa? Beskrivningen av materialet ska kunna användas såväl i miljöer som Amazon, PubMed, Internetbokhandeln, Wikipedia och Google som i bibliotekskataloger. Med ett sådant scenario blir katalogisering/beskrivning av material med metadata en angelägenhet för långt vidare grupper än biblioteken. Bibliotekens roll kan bli att bidra med metadata och – men då kanske endast på ett fåtal stora bibliotek – att fortsätta arbetet med att utveckla standarder och tekniker och vara ett kvalificerat stöd för katalogiseringsarbetet.

Klassificering är ett annat verktyg för bättre precision i sökningarna. Bibliotekens klassifikationssystem har liksom utvecklingen av taxonomier – ett arbete som sker både inom och utom biblioteksvärlden – mycket att vinna på samarbete. Många företag som brottas med problem att hitta sin information via intranätet har påbörjat taxonomiprojekt. Några har också lyckats ro projekten i hamn och använder taxonomin för effektivare återsökning.

Återigen har biblioteken och bibliotekarien/informationsspecialisten en viktig roll i att utveckla systemen och anpassa dem till moderna medier.

För övrigt välkomnar jag varmt KB:s nyligen fattade beslut om övergång till Dewey Decimal Classification System. Ett internationellt gångbart klassifikationssystem, även om själva övergången inte blir helt smärtfri, gör oss bättre rustade för de utmaningar och krav som utvecklingen av informationssamhället för med sig.

Och för att besvara ursprungsfrågan – ”Katalogisering och klassificering – hett eller kallt?” – vill jag svara hett. Visserligen kommer formerna för arbetet att förändras och bland annat gå mot en större grad av automatisering, men katalogisering och klassificering är och kommer fortsatt att bli en angelägenhet för långt fler grupper än biblioteken och kräver samarbete över yrkes- och nationsgränser.

MARGARETA NELKE

Google är inte allt.

Upptäck Länkkatalogen!
20 000 utvalda länkar. På nätet sedan 1995.

bibliotek.molndal.se/webbkatalog

*Mölnadal
stadsbibliotek
hus utan tak*